

men Factum er, at jeg aldrig med et Ord har udtalt mig om Sagen i Rigsdagen. (Tscherning: Men stemt imod den). Men selv den Uttring, den ærede Rigsdagsmand har sigtet til, som jeg skulde være fremkommen med under Behandlingen af Grundlovsfagen, var Noget, som ikke i sjernefte Maade antydede min Mening om Fæstefagen. Jeg har forøvrigt ikke holdt min Mening tilbage i private Samtaler med Andre, skjøndt jeg som sagt ikke troer, at jeg har udtalt den for den ærede Rigsdagsmand. Imidlertid kan han dog neppe have Noget imod, selv om det virkelig skulde være Tilfældet, at jeg efterhaanden har udviklet min Anskuelse i denne Henseende; thi skulde man ikke have den Nytte og det Resultat af Alt, hvad der er forhandlet, skulde man ikke kunne komme til at staae paa et andet Standpunkt end det hvorpaa man stod, da man begyndte, saa vilde det virkelig være sørgeligt.

Det er ikke mod Sagen selv, det er imod de Slutninger, hvortil den ærede Rigsdagsmand er kommen, at jeg udtaler mig. Jeg har den Overbeviisning, nu som før, at det vilde være i høieste Grad ønskeligt, om denne Sag kunde faae sin Ordning. Jeg har Følelsen af, at der er noget Sørgeligt i, at et stort Antal Medborgere, der vistnok hver fra sin Side vil det Rette, og som kunne leve fredelige og velsindede ved Siden af hinanden, staae imod hinanden og arbejde paa at gjøre hinanden Livet suurt. Dette er Tilfældet, og det „patriarchalske“ Forhold, som det forhen kaldtes, er derved gaaet over til at blive noget ganske Andet. Man kan kun ønske, at denne Tilstand faaer Ende, som jeg troer vilde have stor Betydning for vore Samfundsforhold. Men jeg har den samme Anskuelse, som jeg altid har havt, at en Afgjørelse ikke vil lede til noget Godt, førend der hos den større Deel af de Paagældende er en mere almindelig Anerkjendelse af, at der i denne Sag maa gaaes frem paa en billig og imødekommende Maade. Naar den ærede Rigsdagsmand antydede, at Forslag til Imødekommen burde komme fra Gudseiernes Side, saa siger jeg, at det mener jeg ogsaa. Jeg troer, at det hører med til Sagens heldige Udvikling, at

de komme til at udstede ganske andre Actstykker end en Protest, der tilmed er affattet i saa uheldige Udtryk; jeg troer, at der kunde komme langt bedre og mere frugtbringende Udtalelser fra deres Side end denne Protest. Jeg har det Haab, at en saadan vil komme, og jeg er overbevist om, at det vilde være i deres egen velforstaaede Interesse, om den kom.

Formanden: Den ærede Rigsdagsmand for Aalborg Amts 1ste Valgkreds (Zahle) har Ordet for at gjøre en personlig Bemærkning.

Zahle: Jeg skal gjøre den saa kort som mulig. Jeg vidste iforveien, og det var en af de Ting, der gjorde mig ondt, at den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (J. A. Hansen) ikke vilde være fornøiet med de Uttringer, jeg fremkom med. Med Hensyn til de Uttringer, der fremkom fra den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de Valgkreds (Monrad), maa jeg bemærke, at man ogsaa kan gjøre ham Uret, og jeg maa tilføie, at det netop var ham, som, skjøndt for seent, fortød, at vi vare blevne af med det Bluhmest Ministerium; det var nemlig ham, som sagde: „Ja, naar vi bare havde det Bluhmest Ministerium igjen!“ Med Hensyn til, hvad den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) yttrede, da har jeg aldeles ikke tænkt paa Andet, end at den Haand, der skulde rækkes fra de større Landeieendomsbesidderes Side, skulde være i Form af et Lovforslag, indbragt i Rigsdagen, og et saadant kunde maaskee komme, f. Ex. fra det ærede Medlems Side, som i dette Dieblik staaer bag ved min Stol (Rosenvørn). Med Hensyn til, hvad den ærede Cultusminister omtalte, da gjorde det mig ondt at maatte sige, at jeg rigtignok troer, han har gjort mig storlig Uret. Han har vistnok troet i mine Uttringer at finde noget ganske Andet, end hvad jeg har lagt i dem. Jeg har ikke det Allermindste imod, at dette Ministerium er til, og det har den ærede Minister udtalt, at jeg havde; hvad jeg er imod, er, at der fra Rigsdagens Side er blevet gjort Skridt til at fjerne det forrige Ministerium. Jeg havde isøvrigt heller ikke Noget tilovers for det forrige Ministerium, men jeg vilde kun